

त्यक्तोदात्तं उदारकर्मत्यागिनं ॥ १७ ॥ महत्पदं ॥ १८ ॥ सुहृद्भिश्चरैः अनभिख्यातैः स्वेषां परेषां चाविदितैः ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ मरणांतमपि इदं पालनं अनामयं कुशलमेव स्वर्गहेतुत्वादित्यर्थः ॥ २३ ॥ रक्षाधिकरणं दुर्गादि सुखं सुखप्रदानं ॥ २४ ॥ गुप्तानि सुरक्षितानि ॥ २५ ॥ एकेन राज्ञा तेषु दुर्गाद्यधिष्ठातृपुत्रं च ॥ २६ ॥ २७ ॥ ज्ञानं इदं मनिःश्रेयसमिति यज्ज्ञानं तत् ॥ २८ ॥ अर्थका

त्यक्तोदात्तं मघरतं द्यूतस्त्रीमृगयापरं ॥ कार्यं महति युंजानो हीयते नृपतिः श्रिया ॥ १७ ॥ रक्षितात्मा च यो राजारक्ष्या न्यश्चानुरक्षति ॥ प्रजाश्च तस्य वर्धते ध्रुवं च महदभ्रुते ॥ १८ ॥ ये केचिद्भूमिपतयः सर्वास्तानन्ववेक्षयेत् ॥ सुहृद्भिर्नभिख्यातैस्तेन राजातिरिच्यते ॥ १९ ॥ अपकृत्य बलस्य दूरस्थोऽस्मीति नाश्वसेत् ॥ श्वेनाभिपतनैरेते निपतंति प्रमाद्यतः ॥ २० ॥ दृढमूलस्त्वदुष्टात्मा विदित्वा बलमात्मनः ॥ अवलानभियुंजीत न तु ये बलवत्तराः ॥ २१ ॥ विक्रमेण महीं लब्ध्वा प्रजाधर्मेण पालयेत् ॥ आहवे निधनं कुर्याद्राजाधर्मपरायणः ॥ २२ ॥ मरणांतमिदं सर्वं नेह किंचिदनामयं ॥ तस्माद्भर्मे स्थितो राजा प्रजाधर्मेण पालयेत् ॥ २३ ॥ रक्षाधिकरणं युद्धं तथा धर्मानुशासनं ॥ मंत्रचिंता सुखं काले पंचभिर्वर्धते मही ॥ २४ ॥ एतानि यस्य गुप्तानि स राजा राजसत्तम ॥ स ततं वर्तमानो त्रराजाधत्ते महीमिमां ॥ २५ ॥ नैतान्येकेन शक्यानि सा तयेनानुवीक्षितुं ॥ तेषु सर्वं प्रतिष्ठाप्य राजा भुंक्ते चिरं महीं ॥ २६ ॥ दातारं संविभक्तारं मार्दवोपगतं शुचिं ॥ असंत्यक्तमनुष्यं च तं जनाः कुर्वते नृपं ॥ २७ ॥ यस्तु निःश्रेयसं श्रुत्वा ज्ञानं तत्प्रतिपद्यते ॥ आत्मनो मतमुत्सृज्य तं लोको नु विधीयते ॥ २८ ॥ यो र्थकामस्य वचनं प्रातिकूल्यान्न मृष्यते ॥ शृणोति प्रतिकूलानि सर्वदा विमना इव ॥ २९ ॥ अग्राम्य चरितां दृष्टिं यो न सेवेत नित्यदा ॥ जितानामजितानां च क्षत्रधर्मादपैतिसः ॥ ३० ॥ निगृहीतादमात्याश्च स्त्रीभ्यश्चैव विशेषतः ॥ पर्वताद्विषमादुर्गाद्धस्तिनोश्चात्सरींस्तृपात् ॥ एतेभ्यो नित्ययुक्तः स नृक्षेदात्मानमेव तु ॥ ३१ ॥ मुख्या न मात्या न्यो हित्वा निहीना न्कुरुते प्रियान् ॥ स वै व्यसनमासाद्य गाधमार्तो न विंदति ॥ ३२ ॥ यः कल्याणगुणान् ज्ञातीन् प्रद्वेषान्नो बुभूषति ॥ अदृढात्मा दृढक्रोधः स मृत्योर्वसते तिके ॥ ३३ ॥ अथ यो गुणसंपन्नो हृदयस्य प्रियानपि ॥ प्रियेण कुरुते वश्यांश्चिरं यशसि तिष्ठति ॥ ३४ ॥ नाकाले प्रणयेदर्थान्ना प्रिये जातु संज्वरेत् ॥ प्रियेनातिभृशं तुष्येद्युं जीतारोग्यकर्मणि ॥ ३५ ॥ केवानुरक्ताराजानः केभ्यस्तमुपाश्रिताः ॥ मध्यस्थदोषाः के चैषा मिति नित्यं विचिंतयेत् ॥ ३६ ॥ न जातु बलवान्भूत्वा दुर्बले विश्वसेत्कचित् ॥ भारुडसदृशा ल्येते निपतंति प्रमाद्यतः ॥ ३७ ॥ अपि सर्वगुणैर्युक्तं भर्तारं प्रियवादिनं ॥ अभिद्रुह्यति पापात्मानं तस्माद्भिश्च सेज्जनात् ॥ ३८ ॥

मस्य सख्युः प्रातिकूल्यादेषां शृणोति तच्छत्रुभ्यः सकाशात् ॥ २९ ॥ अपास्यैर्बुद्धिमद्भिः दत्तिलाभोपायं ॥ ३० ॥ ३१ ॥ मुख्या निति गाधं कार्यस्यांतं ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥